

بازنگری الگوهای تشخیصی و توانبخشی

گروه دوم (B) در بردارنده ۳۶ شیرخواری است که در ۳ سال آخر ثبت نام شده بودند (۱۹۸۶-۱۹۸۸). تعداد قلیل ثبت نام شدگان دو مین دوره ۳ ساله ناشی از کمبود پرسنل در مدتی بوده که شیرخواران باید در این برنامه پذیرفته می شدند.

اطلاعات موجود در رابطه با هر کودک از مدارک پزشکی و مصاحبه هایی بوده که با والدین آنها انجام شده است:

۱- مراقبت از نوزاد در NICU یا WBN به عمل آمده است.

۲- تاریخچه حین زایمان هر کدام از هفت عامل مخاطره آمیز لیست شده در سال ۱۹۸۲ می باشد.

۳- سن کودک (به ماه) به هنگام ظن به اختلال شنوایی

۴- سن کودک (به ماه) هنگامیکه اختلال شنوایی تشخیص داده شد.

۵- سن کودک (به ماه) وقتی که توانبخشی شروع شده است.

سن، هنگامی که کم شنوایی سوردم ظن واقع می شود، سنی تعریف شده که کم شنوایی برای اولین بار توسط پزشک یا پرسنل

شده در یک بیمارستان بر اساس برنامه والد-شیرخوار بوده و مشخص می شود که میانگین سن ثبت نام یک سال یا بیشتر از توصیه سال ۱۹۸۲ می باشد. این که آیا پیشرفتی در نیل به اهداف تشخیصی و توانبخشی تا سن ۶ ماهگی، یا تغییراتی در بروز عوامل مخاطره آمیز ایجاد شده یا خیر، موضوع این گزارش است.

روش مطالعه:

مطالعه اصلی (مطالعه I) شامل ۸۸ شیرخوار دارای اختلال شنوایی است که در مدت ۳ سال یعنی از اوول ژانویه ۱۹۸۰ تا ۳۱ دسامبر ۱۹۸۲ ثبت نام شده بودند.

مطالعه فعلی (II) شامل یافته های مربوط به ۱۰۷ شیرخوار است که در مدت ۶ سال از اوول ژانویه ۱۹۸۳ تا ۳۱ دسامبر ۱۹۸۸ ثبت نام شده اند. همانند مطالعه اصلی (I)، افراد مطالعه (II) به منظور تشخیص هرگونه انحرافی در الگوهای ارجاعی یا عوامل مخاطره آمیز بدرو گروه تقسیم می شوند:

گروه اول (A) شامل ۷۱ شیرخوار است که طی یک دوره ۳ ساله ۱۹۸۳-۱۹۸۵ ثبت نام شده بودند.

مترجم: هما زرین کوب
عضو کادر آموزشی دپارتمان شنوایی شناسی
دانشگاه علوم پزشکی تهران

چکیله:

این مطالعه در ادامه 'مطالعه' سالهای ۱۹۸۰-۱۹۸۲ می باشد که بروز عوامل مخاطره آمیز او الگوهای تشخیصی و توانبخشی^۲ در گروهی از شیرخواران مبتلا به اختلال شنوایی را در یک مرکز شهری مورد بررسی آغاز می دهد. یافته های فعلی که از مطالعات سالهای ۱۹۸۳-۱۹۸۴ بدست آمده نشان می دهد که فقط یک سوم شیرخوارانی که اختلال شنوایی دارند را می توان از طریق برنامه های بیماریابی شنوایی شناسی^۳ در مراکز مراقبت ویژه نوزادی (NICU)^۴ مشخص نمود. اگر چه سن تشخیص در بخش مراقبتهای ویژه، زودتر از گروهی است که در شیرخوارگاه کودکان سالم (WBN)^۵ می باشد، سن ثبت نام در برنامه والد-شیرخوار^۶ برابر هر دو گروه WBN و NICU حدود ۲۰ ماهگی می باشد. در طی هشت سالی که این مطالعات با این دو بررسی صورت گرفته مشخص می شود: سن کودکانی که اختلال شنوایی داشته و در برنامه توانبخشی ثبت نام کردند یکسال یا بیشتر از سنی است که در سال ۱۹۸۲ توسط کمیته مشترک شنوایی شیرخوار^۷ (حدود ۶ ماه به عنوان سن ایده آل) توصیه شده است.

لغات کلیدی: اختلال شنوایی شیرخوار، بیماریابی نوزادان، الگوهای تشخیصی و توانبخشی در نوزادان، عوامل مخاطره آمیز، کمیته مشترک شنوایی شیرخواران، برنامه والد-شیرخوار

مقالمه:

بیانیه کمیته مشترک شنوایی شیرخواران در سال ۱۹۸۲ توصیه می کند: شنوایی کودکانی که در معرض یکی از هفت عامل مخاطره آمیز قرار گرفته اند باید بین سینه ۳-۶ ماهگی مورد بررسی واقع شده و تا حد امکان روند تشخیصی کامل و ارائه برنامه های توانبخشی از سن ۶ ماهگی شروع شود.^۸ مطالعه سال ۱۹۸۳^۹، بررسی اطلاعات مربوط به شیرخواران دارای اختلال شنوایی ثبت نام

اختلال شنوایی در بررسی سالانه کودکان و نوجوانان دارای اختلال شنوایی گزارش شده است.^{۱۰}

تصویر ۱ (A و B) نشان می‌دهد که بین شیرخوارانی که در سه ساله^{۱۱} اول مطالعه (گروه A) و آنها که در سه ساله^{۱۲} دوم (گروه B) ثبت نام شده‌اند، متوسط سن ظن به کم شنوایی، تشخیص کم شنوایی یا ورود به برنامه والد-کودک تفاوت مشخص وجود ندارد. الگوی تشخیص و توانبخشی در طی دوره^{۱۳} ۶ ساله مطالعه مورد نظر ثابت بوده است (مطالعه II).

همانطور که در مطالعه اصلی (I) مشخص شده است شیرخوارانی که کم شنوایی آنها ناشی از منزیت باکتریال بوده در این مطالعه شرکت ندارند زیرا در مطالعه ما کم شنوایی مادرزادی بیشتر از اکتسابی مدنظر می‌باشد. همچنین در تصویر ۱ A-1 متوسط سن ظن، تشخیص و ثبت نام شیرخوارانی که سابقه کم شنوایی در حین زایمان داشته‌اند (در گروه B) بمراتب تعداد کمتری از بیماران وجود داشتند (نشان داده شده است). در نمونه ما هر یک از شیرخواران، پدر یا مادر یا در کل والدینی داشتند که ناشنوایی مادرزاد بوده‌اند. نحره^{۱۴} شک، تشخیص و ثبت نام کودکانی که کم شنوایی حین زایمان دارند عمده‌تاً با کودکان NICU و WBN فرقی نداشته است. سن ثبت نام برای چهار کودکی که از بخش Michael Reese NICU بیمارستان بودند ۱۵، ۲۲، ۲۴ و ۲۸ ماهگی مخصوص شده بودند.

در تصویر ۲ اطلاعات مربوط به

جنس	مطالعه I (۱۹۸۰-۱۹۸۲)		مطالعه II (۱۹۸۳-۱۹۸۸)	
	N=۸۸	N=۱۰۷	N=۸۸	N=۱۰۷
ذکر	٪۵۴	٪۵۵		
مؤنث	٪۴۶	٪۴۵		
از NICU مرخص شود	٪۷۳	٪۳۲		
از WBN مرخص شود	٪۶۳	٪۶۸		

*جدول ۱: جنس و مراقبت از شیرخواران دارای اختلالات شنوایی در مطالعه اول (۱۹۸۰-۱۹۸۲) و مطالعه فعلی (۱۹۸۳-۱۹۸۸)

جدول ۲ بروز عوامل مخاطره آمیز در حین زایمان که منجر به کم شنوایی می‌شود را بین گروه‌های A و B در مطالعه II مقایسه می‌کند. سابقه کم شنوایی فامیلی، کم شنوایی با اتیولوژی ناشناخته و کم شنوایی ناشی از عوامل دیگر تنها مواردی هستند که به درجات مختلف در دو گروه روی داده و از بین آنها فقط سابقه خانوادگی قبل ترجه می‌باشد. گروه A شامل چهار X2 ، P<0.02 (X2 ، P<0.02) خواهد و برادر مبتلا به کم شنوایی بوده است. با این استثناء، بروز عوامل مخاطره آمیز حین زایمان بیشتر از یک دوره ۶ ساله در مطالعه II ثابت می‌باشد. مقایسه سابقه حین زایمان برای هر دو مطالعه (جدول ۳) نشان می‌دهد که هر چند تعدادی از عوامل به نسبت متفاوت در هر دو مطالعه تغییراتی داشته‌اند، فقط وزن تولد کمتر از ۱۵۰۰ گرم با اختلاف فاحش بروز می‌کند (X2,P<0.001). ولی سایر عوامل مخاطره آمیز بیشتر از آنچه انتظار می‌رود، تفاوتی نشان نمی‌دهند.

در جدول ۳ همچنین در مواردی که یک مقایسه مستقیم می‌تواند انجام شود، علت

بهداشتی، مادر یا یکی از اعضای خانواده یا به علت دخالت یک عامل مخاطره آمیز مورد شک قرار می‌گیرد.

سنی که کم شنوایی تشخیص داده می‌شود؛ برخلاف بیماریابی (Screening) یا ارزیابی اولیه، به تشخیص قطعی مربوط می‌شود. شروع توانبخشی با ثبت نام در برنامه والد-کودک یا در مواردی دریافت سمعک قبل از ثبت نام تعریف می‌شود. این تعاریف همانند تعاریفی است که در مطالعه اصلی (I) استفاده شده است. همچنین قضایات در مورد تمام شیرخواران دارای اختلال شنوایی بر اساس آزمایش پتانسیل‌های برانگیخته شنوایی (AEP)، اندازه گیریهای Immittance و ادیومتری رفتاری در کسانی است که کم شنوایی دو طرفه شدید تا عمیق حسی عصبی داشته و از نظر آموزشی عقب ماندگی در آنها ملاحظه شده است. ارجاع بیمار به این برنامه از مراکز دیگر نیز مورد قبول قرار می‌گیرد. ارجاع اکثر بیماران از بیمارستانهای منطقه، توسط پزشک، مراکز دیگر یا مراجعه خود بیمار بوده است. نفر ۴۰ از کودکان از بخش مراقبت‌های ویژه بیمارستان Michael Reese ارجاع شده بودند.

نتایج:

جدول ۱ نشان دهنده مقایسه مطالعه اصلی (I) و مطالعه حاضر (II) با توجه به جنس و مراقبت در دوران نوزادی می‌باشد. کودکان پسر ۵۵٪ از کل افراد دارای اختلال شنوایی را تشکیل می‌دهند و نسبت کودکان دارای اختلال شنوایی که در دوران نوزادی از نظر طبی نیاز به مراقبت در NICU داشته‌اند تقریباً یک به سه بوده است. اختلاف عمدہ‌ای از نظر جنس و مراقبت در دوران نوزادی برای هر دو گروهی که در مطالعه II شرکت داشته‌اند، مشاهده نشد.

*جدول ۲: مقایسه عوامل مخاطره آمیزی که منجر به کم شنوایی شده، اتیولوژی ناشناخته و دیگر مسائل به درصد برابر گروه‌های A و B از مطالعه فعلی. بدایل آنکه بیش از یک اتیولوژی ممکن است گزارش شده باشد، در صدها ممکن است از صد بیشتر شود.

سابقه حین زایمان	مطالعه I (۱۹۸۰-۱۹۸۲) N=۸۸	مطالعه II (۱۹۸۳-۱۹۸۸) N=۱۰۷	
سابقه خانوادگی	%۱۰	%۱۶	(۱۲/۹%)
عفونت حین زایمان	%۱۲/۹	%۹/۰	
ناهنجاریهای آناتومیکی	%۷/۵	%۱۴/۰	
وزن کمتر از ۱۵۰۰ گرم	%۲۲/۵	%۰۰/۰۰۱	%۴/۸
بالا بودن میزان بیلی روین	%۹	%۱۴	
منژیت باکتریایی	%۱۱	%۲۱	(٪۸/۸)
خفگی شدید	%۴	%۱۱	
اتیولوژی ناشناخته	%۲۹/۵	%۲۱	(٪۴۸/۸)

* جدول ۳: مقایسه هرامل مخاطره آمیزی که منجر به کم شنوایی می شود و اتیولوژی ناشناخته بر حسب درصد در مطالعه I و مطالعه II در مصدّهای داخل پرانتز بعلت اختلالات شنوایی می باشند که با برآورد سالانه اختلال شنوایی کودکان و نوجوانان (۱۹۸۷-۱۹۸۸) گزارش شده.

اختلال شنوایی از طریق AEP مشخص می شود . مگر اینکه این چنین روشی بطور روتین در WBN نیز انجام شود که کار نسبتاً غیر معمولی است .

-۳- فقط با یک استثناء ، وجود هفت عامل مخاطره آمیز منجر به اختلال شنوایی که در بیانیه سال ۱۹۸۲ مشخص شده در طی ۸ سال فاصله این دو مطالعه دستخوش تغییر چندانی نشده است . این استثناء وزن کمتر از ۱۵۰۰ گرم در بدو تولد می باشد که بعنوان یک عامل مخاطره آمیز احتمالی در جهت ایجاد کم شنوایی در مطالعه اخیر کمتر ذکر شده است . بروز ۲۲/۵٪ عامل مخاطره آمیز وزن تولد پائین در مطالعه اصلی (I) یک

اختلال شنوایی ، ظاهرآ مبتلا به بیماریهای حین زایمانی بوده اند که تیاز به مراقبت ویژه در NICU داشته و دو سوم باقیمانده نیاز به NICU نداشته اند .

نتایج حاصله همانند مطالعه اصلی (I) بوده و کاملاً مشابه مطالعات گزارش شده Sabo و Elssmann و Matkin (۱۹۸۷) بوده است .

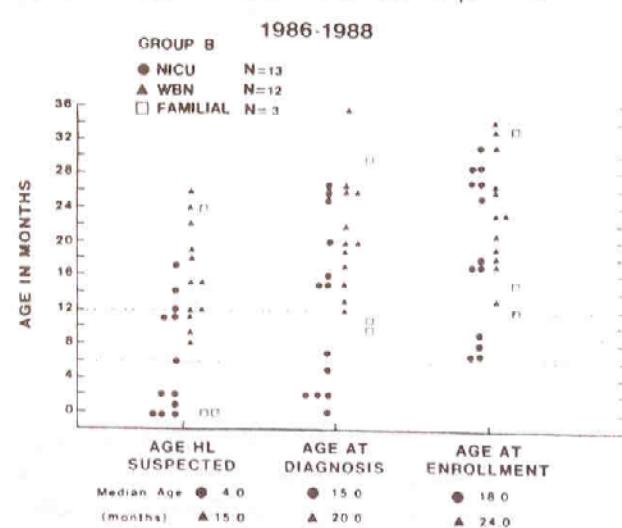
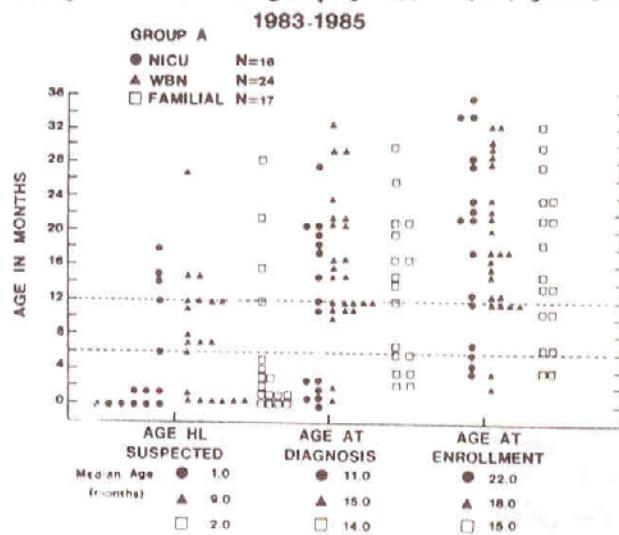
از زمانیکه در برنامه بیماریایی (Screening) ادیولوژیکی از امکاناتی نظری پتانسیل برانگیخته شنوایی که در یک مرکز NICU تمرکز یافته استفاده می شود و با توجه به اینکه بازدهی این دستگاه بسیار بالا می باشد ، از هر سه نوزاد فقط یک نفر مبتلا به

شک ، تشخیص و ثبت نام برای هر دو گروه A و B مطالعه اخیر ۱۹۸۳-۱۹۸۸ با یکدیگر ترکیب شده و با اطلاعات مطالعه اصلی ما در سال ۱۹۸۰-۱۹۸۲ مقایسه شده است . برای هر دو مطالعه ، متوسط محدوده سنی ظن ، تشخیص و ثبت نام نشان داده شده است . واریانس آنالیز (طرح کامل شناسی NS) به دو طریقه نشان می دهد که سن کم شنوایی که برای اولین مرتبه مورد ظن قرار می گیرد ، در بچه هایی که در مطالعه 'دوم در NICU موربد بررسی قرار گرفته زودتر انجام گرفته و همچنین سن تشخیص کم شنوایی برای کودکان NICU زودتر از شیرخواران WBN در هر دو مطالعه بوده است .

سن ثبت نام در برنامه والد - کودک یا توابخشی در هر دو مطالعه I و II ، تفاوت عمده ای را نشان نمی دهد ، علیرغم شک و تشخیص کامل زودرس اختلال شنوایی در شیرخوارانی که از NICU مرخص شدند ، این کودکان زودتر از کودکان WBN در برنامه توابخشی ثبت نام نشده بودند . اگرچه متوسط سن شک به کم شنوایی در شیرخوارانی که سابقه کم شنوایی خانوادگی داشتند خیلی زود (حدود ۲ ماهگی) بوده ، سن تشخیص و ثبت نام آنها مشخصاً تفاوتی با کودکان NICU و WBN نداشته است .

نتایج :

- نتایج عمده این مطالعه عبارتست از :
- ۱- کودکان پسر حدود ۵۵٪ از کل جمعیت مبتلا به اختلال شنوایی را شامل می شوند .
- ۲- فقط یک سوم از شیرخواران دارای

تصویر A : A- سن ظن به کم شنوایی (HL) ، تشخیص و شروع توابخشی برای شیرخواران گروه A، مطالعه I و II

B- سن ظن به کم شنوایی (HL) برای شیرخواران گروه B، مطالعه II

شنوایی شناسی

منتزیت باکتریابی را در بر می‌گیرد، اهمیت ویژه‌ای دارد^{۱۹} بطور تقریب سالانه در آمریکا حدود ۱۸۰۰۰ نفر از کودکان زیر ۵ سال به هموفیلوس آنفلوآنزای تیپ b مبتلا می‌شوند که معمولاً ۱۲۰۰-۹۰۰ مورد آن کشته می‌باشد^{۲۰} بروز هموفیلوس آنفلوآنزا (Hib) در گروه سنی کمتر از یکسال حدود ۵۱/۹٪ می‌باشد^{۲۱} اگرچه واکسن پلی‌ساکارید بر علیه Hib تهیه شده و آن را برای مصرف در ۱۸ ماهگی توصیه نموده اند، ولی در شیرخوارانی که در گروه سنی مستعد عفونت Hib می‌باشد، چندان موثر نیست^{۲۲} خوشبختانه در واکسن جدید که اخیراً تحت بررسیهای بالینی در فتلاند و سوتند ساخته شده، قادر است در شیرخواران نیز آنی بادی عليه Hib را ایجاد نماید^{۲۳}

Eskola و همکاران در مطالعه سال ۱۹۸۷ محاسبه نمودند که بیش از ۶۰٪ عفونتهای Hib را که سالانه در آمریکا اتفاق می‌افتد، میتوان با استفاده از این واکسن پیشگیری نمود^{۲۴} این امر می‌تواند به تقلیل میزان کم شنوایی ناشی از منتزیت باکتریال در آمریکا به حدود سالانه یک دوم تا یک چهارم موارد قبل، منجر گردد^{۲۵}

در قسمت عمده این مطالعه به این نتیجه رسیدیم که سن تشخیص و ثبت نام در برنامه توابیخشی بیشتر از توصیه کمیته سال ۱۹۸۲ می‌باشد^{۲۶} متوسط سین ثبت نام برای NICU ۲۰ ماهگی و برای WBN ۱۹/۸ ماهگی در مطالعه ۱۹۸۳-۱۹۸۸ نسبت به سین ۱۸ و ۲۲ ماهگی در NICU و WBN که در مطالعه ۱۹۸۲-۱۹۸۰ یان شده بود فرق زیادی نداشت^{۲۷}

اگرچه سین تشخیص ۱۲/۶ و ۱۳ ماهگی برای کودکان NICU در مطالعه اصلی و فعلی، نسبت به افراد WBN خیلی پایین تر بوده، امتیاز بالقوه ای که از تشخیص زودرس بدست می‌آید ظاهرآ به این دلیل که سن نرمال ثبت نام برای هر دو مطالعه از NICU و WBN ۲۰ ماهگی بوده، ازین می‌رود^{۲۸} جالب است توجه کنیم که متوسط سن تشخیص و ثبت نام شیرخواران ناشنوایی (بقیه در صفحه ۳۸)

Despland lambos میدهد که موارد طولانی مدت اسیدوز PH خون ۷/۲۵ یا کمتر) بهنگام تولد یا بعد از آن، بیشتر از کمبود اکسیژن یا وزن پایین بدرو تولد، بعنوان علت اصلی کم شنوایی مطرح شده است^{۲۹}

۴- منتزیت باکتریال عامل اصلی کم شنوایی در کودکان کمتر از ۵ سال می‌باشد^{۳۰} یافته مامبنا بر کم شنوایی ناشی از منتزیت باکتریال در ۲۱٪ از کودکان در مطالعه اخیر، کمی بالاتر از شیوع ۸/۸٪ در مطالعه ۱۹۷۸-۱۹۸۸ بررسی سالانه اختلال شنوایی کودکان و نوجوانان می‌باشد^{۳۱} گزارش بررسی سالانه، بیشتر از ۵٪ یک گروه انتخاب شده از کل جمعیت کودکان و نوجوانان تا ۲۱ سال را که مبتلا به اختلال شنوایی می‌باشد، در بر نمی‌گیرد^{۳۲}

نتایج بدست آمده در مورد شیوع منتزیت باکتریال از بررسی سالانه، با توجه به تعداد (۶٪) که اتوالوژی ناشناخته دارند، محدود می‌شود^{۳۳} زیرا برخی از آنها علل غیر اختصاصی، مثل تب بالا، دارند که ممکن است شکلی از منتزیت باکتریائی باشد^{۳۴} از ۴ عامل پاتوژن بسیار شایع، هموفیلوس آنفلوآنزا تیپ b^{۳۵}؛ گرچه به اندازه استرپتوكوک پنومونیه عامل مخاطره‌آمیزی برای ایجاد کم شنوایی حسی-عصبي نمی‌باشد، ولی بعلت شیوع بالاتر آن که از کل کم شنوایهای ناشی از

و ریانس گزارشی بوده است^{۳۶} یافته اخیر یعنی بروز ۵٪ از موارد با وزن تولد پائین بخوبی با اعداد ۴/۸٪ از سال ۱۹۸۷-۱۹۸۸ بررسی سالانه اختلال شنوایی کودکان و نوجوانان ۱۱ و عدد ۹/۶٪ از برنامه بیماریابی شنوایی Utah^{۳۷} که میزان بروز احتمالی کمتر از ۱۰٪ است، قابل مقایسه می‌باشد^{۳۸}

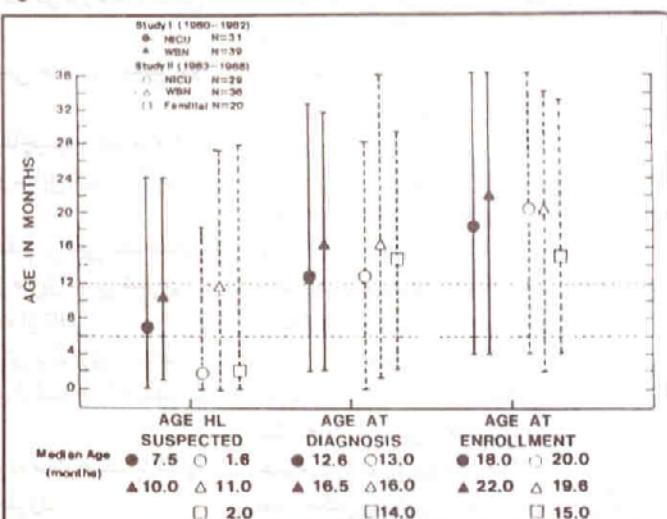
اگرچه یکی از عوامل مخاطره‌آمیز، وزن نولد بسیار پایین (VLBW)^{۳۹} که طبق تعریف: وزن تولد ۱۵۰۰ گرم یا کمتر از آن تعیین شده (و بخصوص در شیرخواران کمتر از ۱۰۰۰ گرم)^{۴۰}- بر شعرده می‌شود؛ ولی نمی‌توان آن را به تهایی مسبب ایجاد کم شنوایی دانست^{۴۱}

در چنین مواردی وجود وزن پایین همراه با شرایطی مانند خفگی نوزادی - اسیدوز - خونریزی - اشکال در تنفس - قطع تنفس و اسپراسیون مکونیوم^{۴۲} را باید بعنوان عامل ایتلولوژیک برای اختلال شنوایی در بچه‌های VLBW یا نوزادان زودرسی که اختلال رشد داخل رحمی (IUGR)^{۴۳} داشته اند، محسوب نمود^{۴۴}

با بررسی دقیق سابقه پزشکی کودکانی که VLBW یا تولد زودرس به همراه IUGR داشته اند می‌توان ایتلولوژی واقعی و شاید ناشناخته کم شنوایی یا ناشنوایی را مشخص نمود^{۴۵}

نمونه این بررسی از گزارش-Ga-

تصویر ۲: متوسط و محدوده سن کم شنوایی (HL) مسحوره هنین والفع
نهانه، تشنیمیں هله شده و
ثابت نام در برتر نامنی
توالات بخشنده، هارای اختلال
شنوایی در مطالعه گو^{۴۶}
انطلاقات هر دسترسی
را بروای سین ثبت نام
متکن می‌نمایند^{۴۷}

- Ozdamar , Kraus , & Stein , 1983 :-۱۹
Wolff & Brown , 1987
Ozdamar et al, 1983; Wolff & Brown, 1987-۲۰
Claesson et al, 1989; Eskola et al , 1987-۲۱

Meconium aspiration -۱۵

Intrauterine Growth Retardation-۱۶

Hemophilus influenzae Type b (Hib)-۱۷

Eskola et al , 1987-۱۸

Hotchkiss , 1989-۱۱

Mahoney & Eichwald , 1986-۱۲

Very Low Birthweight -۱۳

Galambos & despland , 1980-۱۴

(بقیه از صفحه ۳۵)

که از والدین ناشنوای مادرزاد متولد شده اند مشخصاً از افراد NICU و WBN پایین تر بوده است . همانطور که در مطالعه اصلی گفته شد باید تأکید نمود که این اطلاعات نمی توانند نمایانگر برنامه های همگانی مثل دخالت مسئولین آموزش ناحیه ای ، مقایسه مراکز روسانی با مراکز شهری یا تفاوت جمعیتها از نظر نژاد ، قومیت و طبقات اقتصادی باشد .

با اطلاعاتی که از بررسی والدین کودکان دارای اختلال شنوایی بدست آمده مشخص می گردد کودکانی که در خانواره هایی با درآمد بالاتر (وضع اقتصادی بهتر) بوده اند ، تشخیص کم شنوایی در آنها زودتر انجام شده است . جای امیدواری است که امروزه متخصصین امر ، نسبت به برنامه بیماریابی ، در سینه هر چه پایین تر علاوه شده تا بتوان کودکان دچار نقص شنوایی را هر چه زودتر ردیابی نموده و با تحت اقدامات توانبخشی قرار دادن آنها ، بتوان به سن دلخواه ۶ ماهگی که در بیانیه کمیته مشترک شنوایی (۱۹۸۲) ابراز شده ، دست یافت .

Reference

- Ear & Hearing Journal , Vol.11
- No. 3 , June 1990 " The Hearing
Impaired Infant : Patterns of
Identification and Habilitation
Revisited "
by : Laszlo K. Stein , Ph. D ;
Theresa Jabaley , MA; Robin Spitz
- MA; Djuana Stoakley , Therese
McGee , Ph. D